

PORTRETE - PERSONALITĂȚI ALE ȘTIINȚEI ȘI CULTURII ROMÂNEȘTI

Prof. dr. doc. Ilie Th. Riga, promotor în fundamentarea palestricii

Prof. Dr. Doc. Ilie Th. Riga, promoter in the palestra fundament

Dan Riga, Sorin Riga

*Departamentul de profilaxie și cercetare a stresului, Spitalul Clinic de Psihiatrie
"Prof. Dr. Al. Obregia", București*

Vigoarea fizică este indispensabilă acelor frământări care trebuiesc susținute pentru a ne apropia o cultură, a îmbrățișa o profesiune, a ne forma un caracter, a dobândi un suflet tare, un braț viguros pentru apărarea noastră, a aproapelui nostru și a patriei.

Ralf Waldo Emerson (1803-1882), filozof și poet american

Prof. dr. doc. Ilie Th. Riga
(1908-1977)

În cadrul Facultății de Medicină Generală a Institutului de Medicină și Farmacie din București, prof. dr. doc. Ilie Th. Riga a condus ca profesor universitar Catedra de anatomie topografică și chirurgie operatoare (1955-1961), ca profesor șef de catedră Catedra de anatomie I (1962-1973), fiind apoi profesor consultant (1974-1977) la aceeași catedră (Bărboi, 2005).

Reprezentant de seamă al științei și medicinei românești, creator de școală și om de cultură și-a materializat pregătirea enciclopedică și valoroasa experiență într-o interdisciplinaritate complementară: profesor universitar de prestigiu (din 1947) - medic chirurg de excepție (încă din timpul celui de-al doilea război mondial) - cercetător științific de marcă.

Primit la redacție: 13 octombrie 2008

Acceptat spre publicare: 10 noiembrie 2008

Adresa: Departamentul de profilaxie și cercetare a stresului Spitalul Clinic de Psihiatrie „Prof. Dr. Al. Obregia” Șos.

Berceni nr. 10, sector 4, 041914-București 8

E-mail: D_S_Riga@yahoo.com

Dezvoltând o capacitate deosebită de sinteză și integrare multidisciplinară (teoretic → practic, preclinic/paraclinic → clinic, fundamental → experimental, static → dinamic → comparativ → evolutiv) profesorul I. Th. Riga a înscris un important progres în știința și medicina românească (Bărboi, 2005; Riga și Riga, 2008), în:

- anatomie: descriptivă, topografică, chirurgicală, biologică, funcțională, pe viu, artistică, aplicată la medicina sportivă;

- chirurgie: anatomie în practica chirurgicală, chirurgie operatoare, de război, reparatorie, plastică, estetică;

- zoologie: medicină veterinară, anatomie veterinară, comparată și cauzală;

- antropologie: biologică, embriologie, anatomia dezvoltării, evolutivă, evoluționism, determinismul formelor anatomice în filogeneză, umanogeneză și ontogeneză.

Cu formația enciclopedică, în multi- și interdisciplinaritatea bogatei sale activități, dimensiunea și gândirea palestrică contemporană se regăsesc ca firească în opera și creația prof. dr. doc. Ilie Th. Riga.

Permanent a relevat conexiunea dintre anatomie și științele morfologice cu activitatea fizică, cultura și educația fizică și sportul. Idealurile estetice (dezvoltare armonioasă și frumusețe anatomică, anatomie artistică, anatomie pe viu), medicale/hipocratice (de normalitate și armonie morfo-funcțională/anatomo-fiziologică, anatomie funcțională) și palestrice (ale civilizației și sportului din Grecia antică) au fost susținute, evidențiate și dezvoltate pe numeroase planuri de către prof. I. Th. Riga:

1) a continuat, promovat și îmbogățit demersul de antropologie sportivă (formă, funcție, mișcare, sănătate) al prof. dr. Fr. I. Rainer (1874-1944), care a fost și rector al Academiei Naționale de Educație Fizică și șef al Catedrei de anatomie, biomecanică și antropologie din cadrul acestei instituții; demn de evidențiat este că această Academie de sport a fost una din primele universități de acest gen din Europa;

2) a colaborat științific cu artiști - anatomiști ai formei și culorilor: cu sculptorul Constantin Baraschi (1902-1966), asigurând revizia științifică a *Cursului de anatomie artistică*, publicat în 3 volume și cu pictorul Dan Cristian Popescu (n. 1935) (anatomie artistică), ambii din cadrul Institutului de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București;

3) a conceput și publicat, împreună cu dr. Octavian Popescu, *Cursul de anatomie funcțională, aplicată necesităților medicinei culturii fizice*, în Editura Institutului de Educație Fizică și Sport din București, în 2 ediții (Riga și Popescu, 1961, 1976);

4) a citat în mod repetat în prelegerile sale și în lucrările și cursurile publicate, valoroasa contribuție a științei germane în anatomia funcțională și medicina sportivă (Arnold, 1960; Tittel, 1963);

5) a relevat în permanență în dimensiunea antropologiei sportive și a medicinei omului sănătos, interrelațiile dinamice dintre anatomie (structuri, forme, structuri funcționale) și sport/medicină sportivă (activitate fizică, mișcare, educație fizică), dintre necesitatea și efectele benefice ale activității fizice regulate, periodice și menținerea structurilor anatomice la nivel ridicat de performanță funcțională, dintre anatomia pe viu, construcția și reliefurile musculare, lanțurile cinematice și analiza biomecanică;

6) evidențierile din antropologia și medicina sportivă le-a făcut și în cadrul colaborării cu Centrul Universitar Cluj-Napoca (profesorii Ion Albu, Nicolae Bareliuc și Iuliu Căpușan), în prelegerile ținute la Facultatea de Medicină din Cluj-Napoca, în cursurile de la Facultatea de Medicină din București, în conferințele ținute la Universitatea Populară din București.

Contribuțiile Școlii de anatomie Fr. I. Rainer - I. Th. Riga în cultura fizică și medicina sportivă au fost dezvoltate la Craiova de colaboratorul lor, prof. dr. Raoul Robacki (Robacki, 1986) și în București de elevul profesorului Riga, viitorul prof. dr. Mircea Ifrim (Ifrim și Iliescu, 1978; Ifrim, 1986).

Profesorul Th. Riga a continuat și dezvoltat învățământul anatomic al magistrului său, prof. dr. Francisc Rainer (*; **, ***; Riga și Călin, 1966), care de altfel l-a desemnat ca urmaș al său la Catedra de anatomie. Însuși Francisc Rainer ținea prelegeri publice la Sala Dales din București subliniind valențele anatomiei funcționale și artistice, precum și interrelațiile dintre anatomie (ca știință), activitatea fizică (ca mișcare, educație și sport) și artă (ca expresie a mișcării). Conceptul Fr. I. Rainer - „Anatomia este știința formei vii” - a fost dezvoltat și fundamentat de profesorul Th. Riga într-un sistem dinamic și evolutiv, cauzal și comparativ, pe care l-a aplicat în filogeneză (evoluția speciilor mamifere) și în ontogeneză (evoluția individului uman) și l-a supraintegrat în antropologia biologică (Riga și Călin, 1970; Riga și Călin, 1977).

Astfel, a creat și dezvoltat în știință, antropologia biologică și medicină conceptele originale de „antropomorfoză” și „tip constructiv biomorfologic” (Riga și Călin, 1970), în cadrul cărora progresul biologic și evoluția omului sunt intrinsec integrate în dinamică, mișcare, activare, activitate, mers, efort, alergare, iar în zilele noastre - ca latură a construcției sanogenetice - de educație fizică, sport și medicină sportivă.

Tipurile constructive biomorfologice definesc etapele importante ale filogenezei și progresului biologic, secvențializat, de la nivel protocelular la cel de mamifer și om. Antropomorfozele sunt totalitatea modificărilor morfologice, care au marcat trecerea de la animal la om. În final, ele au dus la stațiunea bipedă, apariția - modelarea - remodelarea mâinii și la evoluția cerebrală continuă (encefalizare, cerebralizare, frontalizare, occipitalizare, lateralizare, suprastructurare arhi → paleo → neoformațiuni).

Dezvoltând aceeași concepție de cauzalitate dinamică, a adâncit funcționalitatea în construcția/reconstrucția - modelarea/remodelarea organismului uman (biotip, fenotip) = genotip (paratip) ↔ mediu (peristază) = determinism înnăscut (genetic) ↔ determinism dobândit (rezultat în funcționalitatea celui genetic în raport cu mediul/stilul său de viață). În acest mod, pe lângă toate celelalte abordări, contribuții și promovări în domeniu, profesorul Th. Riga a definit și fundamentat o nouă paradigmă de acțiune, formativă, de educație și antrenament în palestrică și sport.

Bibliografie

- Arnold A. (Hrsg.). Lehrbuch der Sportmedizin, 2te Auflage. Johann Ambrosius Barth Verlag, Leipzig 1960.
- Bărboi D. Personalități ale chirurgiei militare din România. Ed. Printech, București 2005, Capitolul despre Profesor Doctor Docent Ilie Th. Riga (1908-1977), 37-53.
- Ifrim M., Iliescu A. Anatomia și biomecanica educației fizice și sportului. Ed. Didactică și Pedagogică, București 1978.
- Ifrim M. Antropologie motrică. Ed. Științifică și Enciclopedică, București 1986.
- Riga D., Riga S. (eds.). Ilie Th. Riga și Gheorghe Călin. Anatomie și antropologie. Eseuri și sinteze. Ed. Cartea Universitară, București 2008.
- Riga I.Th., Călin Gh. Dr. Francisc Rainer. Ed. Științifică, București 1966.
- Riga I.Th., Călin Gh. Evoluția gândirii în anatomia omului. Ed. Științifică, București 1970.
- Riga I.Th., Călin Gh. De la materie la om. Ed. Științifică și Enciclopedică, București 1977.
- Riga I.Th., Popescu O. Curs de anatomie funcțională, aplicată necesităților medicinei culturii fizice. Ed. Institutului de Educație Fizică și Sport, București 1961 (ed. I) și 1976 (ed. II).
- Robacki R. Anatomie funcțională, vol 1-3. Ed. Scrisul Românesc, Craiova 1986.
- Tittel R. Beschreibende und funktionelle Anatomie des Menschen. Gustav Fischer Verlag, Jena 1963.
- * Academia Română. L'Oeuvre Scientifique de Fr. J. Rainer, vol 1-3 (1945), vol 4 (1947). Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului - Imprimeria Națională, București 1945 și 1947.
- ** Ateneul Român. În amintirea Profesorului Fr. J. Rainer (1874-1944). Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului - Imprimeria Națională, București 1946.
- *** Université de Bucarest, Faculté de Médecine Vétérinaire, Laboratoire d'Anatomie Comparative. Travaux d'Anatomie. À la Mémoire du Prof. Dr. Fr. J. Rainer. Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului - Imprimeria Națională, București 1947.